Promovarea e-learning-ului în mediul universitar

Dr. Agnes Erich
Universitatea Valahia din Târgovişte
E-mail: eagnes@valahia.ro

Dr. Niculina Vârgolici
Universitatea din Bucureşti
E-mail: ninavargolici@yahoo.com

Dr. Agnes Erich este conferenţiar în cadrul Facultăţii de Ştiinţe Umaniste de la Universitatea Valahia din Târgovişte, precum şi Director al Bibliotecii Universităţii Valahia din Târgovişte. Predă cursuri de istoria scrisului, cărţii şi tiparului, catalogarea documentelor şi sisteme integrate de informare şi documentare. Domeniile de cercetare predilecte: carte veche bibliofilă, biblioteci virtuale.

Dr. Niculina Vârgolici este lector în cadrul Departamentului de Asistenţă Managerială, Secretariat şi Informatică Aplicată de la Facultatea de Litere a Universităţii din Bucureşti, precum şi director al Departamentului din Crevedia, specializările: Pedagogia Învăţământului Preşcolar şi Primar şi Asistenţă Managerială şi Secretariat. Predă cursuri de asistenta manageriala, redactare şi corespondenţă, comunicare organizationala. Domeniile sale de interes sunt comunicarea, asistenţa managerială şi e-learning-ul.

Rezumat

Lumea educaţională se schimbă rapid. Observăm că utilizarea Internet-ului şi a noilor tehnologii informaţionale şi comunicaţionale a devenit parte importantă a strategiilor de învăţare şi de predare în cadrul multor universităţi. Unele instituţii intenţionează să devină instituţii globale sau virtuale; altele utilizează Internet-ul combinând metodele tradiţionale de livrare cu predarea online.

Cuvinte cheie: e-learning; bibliotecă digitală; resurse informaţionale; platformă educaţională.

În prezent societatea românească se confruntă cu o serie de provocări în domeniul învăţământului: **globalizarea** (oraş-ţară-mapamond); ***învăţământul continuu*** (elev-student- specialist); **e-learning** (învăţământ

BDD-A27095 © 2008 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.64 (2026-11-19 22:48:04 UTC)

tradiţional- învăţământ la distanţă); **revoluţia informaţională** (informaţie-cunoaştere-societatea informaţiei).

În ciuda a ceea ce s-ar putea crede, practicarea educaţiei la distanţă nu aparţine în totalitate vremurilor prezente. În lume, cu cel puţin o sută de ani în urmă, educatorii trimiteau materialele tipărite prin poştă (educaţia prin corespondenţă). Trebuie spus că acest sistem era destul de costisitor, dacă avem în vedere nu numai papetăria şi timbrele, dar şi costul manevrării lor prin sistemul poştal, necesitând timp, echipament şi spaţiu pentru depozitare etc. Mai târziu suportul material a fost înlocuit cu cel electronic (dischete, CD-ROM sau chiar e-mail-ul).

Au apărut şi alte mijloace de educaţie la distanţă: radioul, video şi televiziunea (cu ani în urmă televiziunea naţională prezenta cursuri de învăţare a limbilor străine, iar în ultimul timp, unele Universităţi au dezvoltat chiar propria reţea de televiziune, pentru instruirea şi educarea studenţilor şi a publicului interesat). Dar aceste forme de educare la distanţă nu şi-au găsit eficacitatea scontată, datorită lipsei feed-back-ului imediat şi a unei comunicări interactive reale. Şi totuşi, pentru vremea respectivă ele au jucat un rol important în formarea şi educarea elevilor şi studenţilor.

În era noilor tehnologii informaţionale şi comunicaţionale, Internetul a revoluţionat mai toate domeniile vieţii sociale şi profesionale, inclusiv învăţământul, educaţia. Educaţia prin Internet reprezintă un nou mod de învăţare a elevului/studentului, dar şi o modalitate nouă de predare a profesorului. Este vital ca toţi elevii şi studenţii să aibă acces la Internet să cunoască noile tehnologii şi pentru aceasta este necesară introducerea în curricula şcolară a instrumentelor TIC.

Educaţia la distanţă a devenit în prezent o caracteristică a mediului universitar, tot mai multe instituţii de învăţământ acordă o atenţie sporită activităţilor pedagogice şi de acreditare, văzute prin prisma relaţiei stabilite între noile tehnologii de informare şi comunicare şi obiectivele didactice. În acest context, se vorbeşte tot mai des despre "universitatea virtuală", "biblioteca virtuală" sau "e-learning".

Multe sisteme de e-learning oferă acces la articole, cărţi electronice, baze de date, precum şi oportunităţi extinse de învăţare fără să mai facă apel la sprijinul bibliotecarului. Problema care se ridică este aceea a integrării conţinutului şi serviciilor acestora într-un ***mediu de e-learning virtual*** (1), ştiut fiind că acest tip de învăţământ a devenit unul dintre segmentele spaţiului informaţional Web, care a cunoscut în ultimii ani o dezvoltare intensă.

Termenul de e-learning este un concept utilizat pentru a descrie educaţia prin intermediul media, ca de exemplu DVD, CD-ROM, Internet,

BDD-A27095 © 2008 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.64 (2026-11-19 22:48:04 UTC)

Intranet, wireless etc: "*e-learning înseamnă utilizarea tehnologiilor multimedia şi a Internet-ului pentru a îmbunătăţi calitatea educaţiei, facilitând atât accesul la resurse şi servicii, cât şi schimburile şi colaborarea*."(2), iar Consiliul pentru Educaţie şi Instruire la Distanţă îl defineşte astfel*: ''Educaţia la distanţă presupune înscrierea şi studiul la o instituţie de instruire, care asigură materialele didactice pregătite într-o ordine secvenţială şi logică pentru ca studenţii să studieze pe cont propriu. La sfârşitul fiecărei etape, studentul trimite prin fax sau e-mail, către instructori calificaţi, produsul muncii sale spre corectare, clasare şi orientare tutorială pe problemele temei de studiu. Sarcinile corectate sunt înapoiate, acest schimb asigurând o relaţie student-profesor personalizată*.'' (3).

Iniţiativa e-learning a Comisiei Europene are drept obiectiv mobilizarea comunităţilor educaţionale şi culturale, precum şi a agenţilor din mediul economic şi social, în scopul de a accelera schimbările din sistemele de educaţie şi training în contextul unei societăţi europene bazate pe cunoaştere (Program de e-learning) (4). Acest program constituie un pas important către realizarea conceptului de educaţie permanentă, bazat pe tehnologie şi are *patru direcţii de acţiune:*

Promovarea cunoştinţelor digitale.

Aceasta va permite obţinerea de noi abilităţi şi cunoştinţe necesare dezvoltării personale şi profesionale, venind în ajutorul persoanelor care, datorită locaţiei geografice, situaţiei socio-economice sau nevoilor speciale, nu au acces cu uşurinţă la educaţia şi training-ul tradiţional. De asemenea, are în vedere contribuţia tehnologiilor de informare şi comunicare la modernizarea procesului educaţional.

Constituirea de campusuri europene virtuale.

În această direcţie prioritatea constă în a adăuga o dimensiune virtuală cooperării europene în învăţământul superior, încurajând dezvoltarea de noi modele organizaţionale pentru universităţile europene. Această direcţie de acţiune se va construi pe baze de cooperare deja existente.(5) Se pare că iniţiativa a aparţinut unei universităţi americane: The School of Continuing Education, care a introdus încă din 1992 cursuri predate in întregime în clase virtuale, utilizând Windows, NetWare, Lotus Notes, ISDN şi video digital.

Promovarea training-ului profesorilor.

Această experienţă s-ar putea dovedi a fi decisivă pentru dimensiunea europeană a educaţiei şi pentru a se conştientiza modelul european al societăţii multilingvistice şi multiculturale.

BDD-A27095 © 2008 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.64 (2026-11-19 22:48:04 UTC)

Acţiuni pentru promovarea e-learning-ului în Europa.

Scopul acestora este de a promova produsele şi serviciile de excelenţă din proiecte şi programe care au funcţionat cu succes la nivel european. Se va pune accent pe diseminarea rezultatelor proiectelor de e-learning şi pe alte informaţii relevante, pe suportul reţelelor europene, pe cercetări, studii şi evenimente specifice, şi pe cooperarea în cadrul proiectelor internaţionale existente.

Pentru atingerea acestor obiective se recomandă evitarea limbajul academic şi conceperea de materiale pentru e-learning practice, fapt care implică cu siguranţă elemente care de obicei sunt neglijate atunci când sunt concepute strategiile pentru e-learning: specificul social şi contextul cultural.

Caracteristicile e-learning-ului sunt:

Accesul la informaţii în mod direct.

Acest aspect se referă la obţinerea de informaţii fără mediator sau doar cu rol de consilier al acestuia. În orice proces educaţional, se evidenţiază două elemente constitutive fundamentale: conţinutul instructiv care trebuie transmis şi căile prin care acesta este transmis. În cadrul învăţământului la distanţă putem vorbi atât de o ***comunicare asincronă***: e-mail, forum de discuţii, grupuri de ştiri, agendă electronică etc., cât şi de o ***comunicare sincronă***: conferinţe audio şi video.

Studenţii din ziua de azi utilizează metode multiple de comunicare continuă, trecând cu uşurinţă de la comunicarea „faţă în faţă" la comunicarea online, fiind obişnuiţi să muncească în echipe virtuale şi să înveţe prin simulare. Stilurile lor multiple de comunicare, uşurinţa de a utiliza web-ul, au deschis noi modalităţi de învăţare formală, şi, mai ales, informală.

Libertatea studentului în alegerea surselor de informare.

Studentul este pus în faţa unei infinităţi de informaţii. Asistarea tradiţională în alegerea acestora nu mai este operativă, studentul având o responsabilitate din ce în ce mai mare în alegerea, sortarea şi evaluarea informaţiilor.

Validarea.

În această direcţie diferenţa dintre e-learning şi învăţământul tradiţional este mică, deoarece prevalează aceleaşi tehnici, însă problematica rămâne deschisă, fiind deosebit de utilă descoperirea diferenţelor semnificative şi a oportunităţilor care există.

E-learning-ul este un fenomen complex cu consecinţe sociale, tehnice, economice, administrative şi manageriale, domeniile implicate în e-learning fiind de natură **educaţională, cu referire la a**spectele pedagogice (crearea, adnotarea şi discutarea documentelor (6); pachete de cursuri

BDD-A27095 © 2008 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.64 (2026-11-19 22:48:04 UTC)

(materiale care să se refere atât la predare, cât şi la învăţare, disponibile sub formă printată sau digitală); Literalitate ⇒ literalitate informaţională ⇒ literalitatea informaţiei digitale ⇒ literalitate media. Capacitatea de a identifica, evalua, organiza şi comunica informaţia şi cunoştinţele este caracteristica esenţială a societăţii cunoaşterii. În acest sens biblioteca este unul din principalii responsabili în pregătirea studenţilor de a face faţă noilor provocări informaţionale). Un alt domeniu de care depinde implementarea cu succes a unei platforme de e-learning este cel **economic (**Cine va plăti şi pentru ce?; Cine întreţine infrastructura necesară?; Dezvoltarea unei noi pieţe; Acces de acasă (au toţi studenţii posibilitatea accesului la tehnologie?). Aspectele legate de **psihologia socială** (comportare de grup), de **sociologia** (comunităţile implicate**), de informatică** (cunoaşterea şi capacitatea de a lucra cu NTIC) şi cele ce ţin de **managementul calităţii (**Standardizare: OEBSP – Open e-book Standard Publishing, XML –**Extensible Markup Language**, LOM – Learning Object Metadata- descrie un obiect de învăţare, OAI -Open Archive Initiative- permite adunarea metadatelor); Internet (Cum să evaluăm şi să interpretăm informaţia?; Cum să indexăm informaţia?; Cum să facem faţă modificărilor continue din mediul Web?) şi de **ştiinţele informării şi comunicării (**folosirea informaţiei şi utilizatorii acesteia, resurse on line, cercetarea pe Internet) sunt esenţiale neputându-se vorbi de e-learning fără implicarea acestor domenii.

În cadrul conferinţelor IFLA problema impactului e-learning-ului asupra bibliotecilor a constituit un punct important pe ordinea de zi, fiind abordate probleme legate de suportul oferit de biblioteci pentru studenţii „la distanţă”; impactul e-learning-ului în pregătirea personalului bibliotecilor; predarea şi învăţarea în mediul electronic; probleme legate de copyright. De asemenea, au fost abordaţi cei 5 C implicaţi în implementarea unui sistem de e-learning eficient (7): **Conexiune** – infrastructura IT; **Conţinut – informaţie** (inclusiv digitală); **Capacitate** – abilitatea de a transforma informaţia în cunoştinţe; **Conservare** (prezervare); **Colaborare** (biblioteca universităţii, instituţiile editoare, firme de IT etc).

S-a ridicat şi problema îmbunătăţirii relaţiei dintre e-learning şi biblioteca digitală (8) şi dacă aceasta din urmă poate constitui un răspuns la provocările lansate de e-learning, fiind necesare existenţa unui catalog online; Existenţa resurselor full text digitale (e-books, e-papers); Bibliotecă media digitală interactivă; Posibilitatea de publicare electronică; Diseminarea selectivă a informaţiei.

BDD-A27095 © 2008 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.64 (2026-11-19 22:48:04 UTC)

Avantajele unui sistem de e-learning sunt acelea că permite familiarizarea studenților sau persoanelor individuale cu NTIC; are capacitatea de a pune la dispoziția studentului mai multe resurse de învățare, permițând totodată conectarea acestora cu o comunitate educaționala globală; datorită utilizării unei platforme e-learning cu funcțiuni puternice de LMS (Learning Management System), planificarea cursurilor este mult mai eficientă; materialul este centrat pe student şi pe nivelul de cunoştințe al acestuia; accesul, în timp real, la cunoştințe de oriunde şi oricând; nu implică cheltuieli de deplasare, nici întreruperea activității profesionale curente.

Însă există şi unele **bariere în implementare,** cum ar fi**:** unele cadre didactice nu se simt pregătite pentru a utiliza noua tehnologie; costurile de întreținere ale echipamentelor sunt ridicate; pregătirea unui curs online este mai costisitoare**,** aşa-zisa ,,dezumanizare" a cursurilor (dezvoltarea noilor tehnologii fiind în detrimentul comunicării interpersonale)**.**

Structura unui sistem de e-learning prezintă în principiu mai multe secțiuni: Partea de prezentare publică; Secțiunea destinată studenților (Pagină Web personalizată: cursuri: informații despre desfăşurarea cursului, grupuri de lucru, acces la lecții virtuale, teme; calendarul acestora; anunțuri; servicii; resurse: cursuri, software, site-uri Web; GED: fişiere, cont de e-mail, profil personal; Posibilități de căutare internă/pe Web); Secțiunea destinată profesorilor (Editare materiale didactice: cursuri, teste etc.; Adăugare / eliminare studenți; Plasare anunțuri; Stabilire calendar, teme, lecții virtuale; Indicare de resurse Web; Gestionare examene, catalog online; Generarea de statistici); Secțiunea destinată comunicării student-profesor (E-mail, forum de discuții; Lecție virtuală: fereastră de editare grafică, secțiune pentru chat, secțiune pentru întrebări ulterioare; identificarea participanților: nume, informații personale, localizare Web; Teleconferință-desfăşurătorul cursului, vizualizare participant/vorbitor, anunțare intervenție, modificare/salvare informații); Secțiunea regăsirii resurselor (Fiecare curs indică o serie de resurse; Resursele suplimentare pentru studenți: necesită cod de acces – revistă electronică; Resursele suplimentare pentru profesori: pachete educaționale şi cursuri complete, resurse didactice online, conferințe, evenimente, suport pedagogic pentru oferit studenților, cerințe academice; Facilități de căutare tematică structurată).

Subliniem faptul că în cadrul Sistemului E-learning, aplicabil la unele Universități din țară, se are tot mai mult în vedere inițierea studenților în domeniul tehnologiei informației şi comunicării**,** cu accent pe posibilitatea utilizării acestor tehnologii în instruire şi învățare. Astfel, au fost create condiții pentru accesul gratuit al studenților la Internet, un alt

BDD-A27095 © 2008 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.64 (2026-11-19 22:48:04 UTC)

aspect referindu-se la **"didactica"** specifică instruirii şi învăţării într-un mediu virtual:

– au fost create materiale de studiu adaptate noului tip de predare – învăţare, în care studenţii găsesc numeroase studii de caz şi situaţii – problemă, ocazii de simulare a unor situaţii reale;

– s-au creat săli specializate, cu acces, în timp real, la date şi informaţii actuale pentru anumite teme din cadrul unor discipline de studiu;

– printr-un sistem de videoconferinţe se asigură interacţiunea dintre profesori şi studenţi;

– anumite activităţi didactice (predare, seminarii, lucrări practice) sunt concepute şi se desfăşoară cu ajutorul diverselor tehnologii moderne, ceea ce determină creşterea atractivităţii şi a gradului de interes din partea studenţilor.

Desigur, la nivel naţional, se pune problema nu numai a iniţierii studenţilor în domeniul TIC, dar şi a cadrelor didactice (unii nu ştiu sau nu implementează corect aceste tehnologii în activitatea de predare-învăţare-evaluare, iar alţii nu vor să se adapteze noilor cerinţe, neexistând în unele instituţii de învăţământ o formă organizată de formare continuă a profesorilor în acest domeniu).

În urma unui sondaj de opinie, (9) efectuat de Centrul pentru Dezvoltare şi Inovare în Educaţie E-learning. România, s-a ajuns la concluzia că este nevoie de mult mai multe informaţii şi resurse în domeniul utilizării TIC, iar cel mai important rol în dezvoltarea e-learning în România îl vor avea: utilizatorii, firmele dezvoltătoare de soft, politicile Uniunii Europene, M.E.C. Acelaşi sondaj demonstrează că principalele elemente de care ar trebui să se ţină cont în realizarea unui astfel de program (e-learning) sunt: grupul ţintă, obiectivele proiectului, conţinutul învăţării, strategiile didactice, instrumentele TIC utilizate, resursele (buget, timp, personal).

În concluzie putem spune că la nivel naţional se constată existenţa a două abordări: achiziţionarea de sisteme educaţionale comerciale; dezvoltarea unui cadru local de utilizare de material educaţional în format electronic, în special pentru departamentele de învăţământ la distanţă. Considerăm că lecţiile interactive reprezintă un instrument eficient cu ajutorul căruia profesorii pot completa procesul tradiţional de predare, motivând şi în acelaşi timp stimulând studenţii de a pune în practică, de a experimenta cunoştinţele teoretice.

În România zilelor noastre observăm o preocupare crescută din partea executivului, a societăţii civile şi a sistemului de învăţământ (universitar şi preuniversitar), pentru implementarea unui sistem eficient de

BDD-A27095 © 2008 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.64 (2026-11-19 22:48:04 UTC)

e-learning, deşi, trebuie să recunoaştem, mai există multe lipsuri în acest domeniu. Chiar la nivel mondial, cercetătorii îşi pun o serie de întrebări care nu au încă un răspuns ferm: Există anumite discipline pentru care educaţia la distanţă este mai indicată? Este mai potrivită pentru anumite categorii de studenţi? (vârstă, condiţie socială, abilităţi sau deficienţe). Există mijloace pentru o evaluare corectă? Sunt bibliotecile şi sursele de informare suficiente? Cum ar trebui abordat învăţământul la distanţă? ca o modalitate alternativă sau complementară de a face educaţie? etc. Cu sau fără răspunsuri la aceste întrebări, tehnologia avansează, iar viitorul îi aparţine.

Sperăm ca într-un viitor apropiat în toate universităţile şi şcolile din România să vedem o creştere dinamică în sfera soft-ului educaţional şi a tehnicilor de predare, utilizând calculatorul, ceea ce va însemna încurajarea inovaţiei didactice, modernizarea procesului şi a programelor tip E-learning, iar pe termen lung, oportunitatea absolvenţilor de învăţare şi formare continuă.

Referinţe bibliografice

(1) *Virtual Learning Environment (VLE).* Disponibil la: http://www.jisc.ac.uk/index.cfm?name=mle_overview
(2) *What is e-Learning: New Paradigm or New Toy?* Disponibil la: http://www.elearningeuropa.info
(3) Consiliul pentru Educaţie şi Pregătire la Distanţă. *Ce este e-learning-ul?* Disponibil la: *http://www.detc.org/)*
(4) *E-learning programme.* Disponibil la: http://europe.eu.int/comm/education/programmes/elearning
(5) *Virtual companies. Net – learning and net – working will be common.* Disponibil la: http://www.checkpoint-elearning.com/index.php?co=8&aID=963
(6) *Digital Document Discourse Environment.* Disponibil la: http://d3e.sourceforge.net/
(7) *The Strategy for e-Learning. Estonian eUniversity standardizes on WebCT.* Disponibil la: http://www.checkpoint-elearning.com/index.php?co=8&aID=1295
(8) Joan K. Lippincott. *Net Generation Students and Libraries.* Disponibil la: http://www.educause.edu/NetGenerationStudentsandLibraries/6067
(9) *TEHNE – Centrul pentru Dezvoltare şi Inovare în Educaţie E-learning. România.* Disponibil la: http://www.elearning.ro/vot_arhiva.php

BDD-A27095 © 2008 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.64 (2026-11-19 22:48:04 UTC)